MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tas-26 ta' Novembru, 2012

Citazzjoni Numru. 39/2011

Philip Gauci u Carmelo Gauci; u b'digriet tat-12 ta' Marzu 2012 l-atti ġew trasfużi f'isem uliedu Mariella Gauci u Paul Gauci bħala eredi universali tiegħu *stante* li l-istess Philip Gauci miet fil-mori tal-kawża. U b'digriet tal-5 ta' April 2012 l-atti ġew trasfużi wkoll f'isem Saverina Gauci

-vs-

Alfred Gauci u Charles Gauci

Il-Qorti;

Rat ir-rikors ġuramentat ippreżentat fl-14 ta' Jannar 2011 fejn ġie premess:

Dikjarazzjoni dwar l-oġġett tal-kawża

Illi l-esponenti għandhom il-pussess t'għalqa fil-kontrada magħrufa bħala ta' Għajn Kellija, limiti tar-Rabat, Malta.

Illi fl-10 ta' Diċembru 2010, jew fil-jiem immedjatament qabel, il-konvenuti jew min minnhom invadew il-proprjeta' fuq imsemmija fil-pussess tal-esponenti, u dan billi tefgħu l-ħamrija fl-istess proprjeta' u mmodifikaw ħajt tas-sejjiegħ b'tali mod li ġie usa u / jew aktar 'il barra milli kien, b'konsegwenza li l-proprjeta' posseduta mill-esponenti ċkienet.

Raġunijiet tat-Talbiet

Illi l-aġir tal-konvenuti jew min minnhom manifestament huwa wieħed abbużiv u jammonta għal spoll riċenti u privileġġjat fis-sens kif irid l-Artikolu 535 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi l-konvenuti ntalbu sabiex iqegħdu kollox għall-istat pristinu tiegħu b'mod li l-esponenti jiġu ri-integrati fil-pussess tal-art kollha posseduta minnhom, pero' dan kollu kien inutli, anzi baqgħu jippersistu b'dan l-aġir għal kollox illegali u abbużiv.

Talbiet

Għaldaqstant l-esponenti qegħdin bil-qima jitolbu li dina l-Onorabbli qorti jogħġobha għar-raġunijiet fuq premessi:

1. Tiddikjara li l-aġir tal-konvenuti jew min minnhom kif fuq spjegat jikkostitwixxi *di fronte* tar-rikorrenti spoll riċenti u privileġġjat, u dan fit-termini ta' dak li jipprovdi l-Artikolu 535 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

2. Tikkundanna u tordna lill-istess intimati jew min minnhom sabiex fi żmien qasir u perentorju *occorrendo* bin-nomina ta' periti nominandi jqiegħed l-imsemmija proprjeta' għall-istat pristinu tagħha, qabel ma wettqu l-atti fuq imsemmija, u li jirrintegraw lir-rikorrenti fil-pussess tal-proprjeta' sħiħa.

3. Fin-nuqqas li l-konvenuti jew min minnhom jagħmlu dak lilhom ordnat fiż-żmien lilhom prefiss, ir-rikorrenti jiġu awtoriżżati sabiex a spejjeż tal-istess konvenuti jew min minnhom jagħmlu dawk ix-xogħlijiet kollha neċessarji taħt is-superviżjoni tal-periti nominati mill-Qorti għall-fini tat-tieni talba, u ċjoe' sabiex l-esponenti jiġu re-integrati fil-pussess tal-proprjeta' sħiħa minnhom posseduta.

4. Tordna u tikkundanna wkoll lill-konvenuti jew min minnhom sabiex f'każ li x-xogħlijiet kollha neċessarji jsiru mill-esponenti kif mitlub fit-tielet talba, iħallsu dawk l-ispejjeż kollha li jinkorru sabiex iwettqu x-xogħlijiet neċessarji skond it-tielet talba, wara li liema spejjeż jiġu verifikati mill-istess perit nominat mill-Qorti.

Bl-ispejjeż u bil-konvenuti minn issa nġunti in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-atturi u l-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata tal-konvenuti ppreżentata fis-16 ta' Frar 2011, li permezz tagħha eċċepew:

Illi t-talbiet attriċi huma għal kollox infondati fil-fatt u fid-dritt *stante* li l-intimati ma kkommettew l-ebda spoll, u ma jissussistux l-elementi rikjest mill-Liġi *ai termini* tal-Artikolu 535 tal-Kapitolu 16 tal-Liġijiet ta' Malta, u dan kif ser jiġi pruvat aħjar waqt it-trattazzjoni tal-kawża. Għaldaqstant it-talbiet attriċi għandhom jiġu miċħuda bl-ispejjeż kontra l-istess xhieda.

Rat id-dikjarazzjoni maħlufa tal-konvenuti u l-lista tax-xhieda.

Semgħet ix-xhieda prodotta, inkluż dik tal-partijiet.

Żammet aċċess fuq l-ambjenti in kwistjoni;

Rat id-digriet tagħha tat-12 ta' Marzu 2012 li permezz tiegħu l-atti ġew trasfużi f'isem ulied l-attur Philip Gauci *stante* l-mewt tiegħu fil-mori tal-kawża;

Rat id-digriet tal-10 ta’ Ottubru 2012 fejn il-kawża tħalliet għas-sentenza wara li l-Avukati rispettivi għamlu t-trattazzjoni tagħhom;

Ikkunsidrat;

Illi kif jidher ċar mir-rikors promotur din hija kawża ta’ spoll. L-atturi qed isostnu illi l-konvenuti nvadew l-proprjeta’ tagħhom billi tefgħu l-ħamriija u mmodifikaw il-pożizzjoni ta’ ħajt li jaqsam il-proprjetajiet rispettivi tal-partijiet. Kif hu magħruf huma tlieta l-elementi rikjesti biex azzjoni ta’ spoll tirnexxi, u ċjoe’:

1. il-pussess – ***possedisse****;*

2. l-azzjoni spoljattiva li tkun saret bil-moħbi jew kontra l-volonta’ tal-attur – ***spoliatum fuisse****;* u

3. li l-azzjoni ssir fi żmien xahrejn minn meta jkun seħħ l-ispoll – ***infra bimestre deduxisse****.*

Illi l-konvenuti qed jeċċepixxu ġenerikament illi l-azzjoni hija nfondata fil-fatt u fid-dritt u l-konvenut Charles Gauci partikolarment xehed li f’kull każ l-azzjoni attriċi ġiet intavolata ferm wara x-xahrejn imsemmija mill-liġi (artikolu 535 tal-Kodiċi Ċivili) minn meta sar l-imsemmi ċaqliq tal-ħajt.

Illi fil-fehma tal-Qorti għalhekk il-kwistjoni prinċipali f’din il-kawża hija jekk ix-xogħol tal-ħajt sarx fit-terminu in kwistjoni għaliex il-konvenuti jammettu li sar il-ħajt iżda li dan sar xi snin qabel. Fil-kawża deċiża mill-Qorti tal-Appell fit-28 ta’ Mejju 1956 fl-ismijiet **“Vincenzina Cassar et vs Annetto Xuereb Montebello”** l-istess Qorti qalet illi:

“Il-ġurisprudenza tat-Tribunali tagħna dejjem kienet kostanti fl-interpretazzjoni ta’ dawn il-liġijiet fis-sens li l-azzjoni ta’ spoll hija ‘di ordine pubblico’, unikament u esklussivament intiża biex timpedixxi li wieħed jagħmel ġustizzja b’idejh mingħajr l-intervent tat-Tribunal Ċivili u tipprevjeni l-konsegwenzi deplorevoli ta’ aġir simili. Għalhekk il-liġi tivvjeta l-allegazzjoni ta’ kwalsiasi

eċċezzjoni li ma tkunx dilatorja kontra r-reintegrazzjoni u tiċċirkoskrivi l-eżami tal-Qorti għall-fatt biss tal-pussess u tal-ispoll denunzjat. Ir-reintegrazzjoni għandha dejjem tiġi ordnata mill-Qorti, kwantunkwe l-pussess jista' jkun vizjat u min jikkommetti l-ispoll ikun il-veru proprjetarju tal-ħaġa li minnha l-possessur tagħha jkun ġie spoljat."

Illi f'din is-sentenza l-Qorti ċċitat sentenza riportata fil-Volum XXXIII-ii-83 illi rriteniet *"che la reintegrazione dovra' essere dalla Corte ordinate, comunque viziato possa essere il possesso dell' attore, comunque il citato possa essere il vero propietario della cosa di cui l' attore avesse sofferto lo spoglio; sicche' l' indagine intormo alla legittimita' del possesso, da farsi in altra sede, tornerebbe oziosa in questo giudizio."*

Illi fis-sentenza **"Delia vs Schembri"** (Prim' Awla – 4 ta' Frar 1958) ġie ritenut illi:

"L-azzjoni ta' spoll iservi biex tipproteġi l-pussess, ikun x'ikun ... li jiġi vjolentement jew okkultament meħud mingħand il-possessur jew detentur u ġie deċiż kemm-il darba li tapplika wkoll għat-tutela tal-kważi pussess tad-drittijiet legali u hija inerenti għall-fatt ta' min b'awtorita' privata ... jagħmel għad-dannu ta' terza persuna att li għalkemm jista' jkollu dritt għalih ma jistax jeżerċitah mingħajr intervent tal-Qorti."

Illi fi kliem **Pacifici Mazzoni** spoll vjolent huwa *"qualunque atto arbitrario che per forza privata si compia contro la volontarieta' dello spogliato"*. (Vol III Sez. 52).

Illi kif ukoll intqal fil-kawża **"Margherita Fenech vs Pawla Zammit"** deċiża fit-12 ta' April 1958:

"L-actio spolii hija radikata pjuttost fuq l-esigenzi ta' utilita' soċjali milli fuq il-prinċipju assolut ta' ġustizzja hija eminentement intiża l-protezzjoni ta' kwalunkwe pussess u jiġi impedut liċ-ċittadin privat li jieħu l-liġi f'idejh; b'mod li l-fini tagħha huwa dak li jiġi restawrat l-istat tal-pussess li jkun ġie skonvolt jew turbat."

Illi wieħed ukoll isib dikjarat illi:

"Kif kellha okkażjoni tesprimi ruħha l-Onorabbli Qorti tal-Appell, l-indaġini li trid issir hija waħda limitatissima, rigoruża u skarna u ma tinsab f'ebda leġislazzjoni oħra, u kompliet tgħid illi għalhekk indaġinijiet bbażati fuq x'jgħidu u ma jgħidux ġuristi u awturi Franċiżi u Taljani huma għal kollox irrilevanti u inapplikabbli fil-kuntest tal-ordinament ġuridiku tagħna" – Appell Ċivili – **"Cardona vs Tabone"** – deċiża fid-9 ta' Marzu 1992).

Illi kif ingħad il-konvenut Charles Gauci qal fid-depożizzjoni tiegħu li l-ħajt sar xi seba' snin ilu (fol 54), u qal li l-istess atturi żammewlhom il-qisien. Madankollu l-Qorti ma tqisx din ix-xhieda attendibbli għal diversi raġunijet, iżda prinċipalment għaliex il-Qorti peress li żammet aċċess setgħet tara b'għajnejha x-xogħol u kien jidher ċar li l-ħajt inbena riċentement. *Oltre* dan il-partijiet jirriżulta li ilhom żmien twil kif ngħidu bil-Malti, *'imqabbdin ma' xulxin'* u jirrapportaw lil xulxin għal kull ħaġa u ma tantx titwemmen li l-atturi ma ħadux azzjoni meta sar il-ħajt u stennew is-snin biex jagħmlu dan. Fl-istess aċċess kien ukoll evidenti għall-Qorti li l-ħajt iċċaqlaq mill-pożizzjoni li kien qabel.

DEĊIŻJONI

Il-Qorti għaldawn il-motiv qed tiddeċiedi din il-kawża billi fir-rigward tat-talba attriċi:

1. Tilqa' l-ewwel talba;

2. Tilqa' t-tieni talba u tipprefiġġi terminu ta' xahar. Il-Qorti tinnomina lil A.I.C. Robert Musumeci biex f'kull każ jissorvelja x-xogħlijiet neċessarji;

3. Tilqa' t-tielet talba b'dan li x-xogħol isir dejjem taħt is-superviżjoni tal-istess perit;

4. Tilqa' r-raba' talba;

L-ispejjeż tal-kawża jiġu sopportati mill-konvenuti.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------